

Growth Mindset

และ ความคิดสร้างสรรค์

กฤษชัย อรรถมณีย์

Lean and Productivity Consultant / Trainer

Kritchai.a@gmail.com

หลายปีก่อน มีโฆษณาโทรทัศน์ชิ้นหนึ่งที่ผมประทับใจ มาจนถึงปัจจุบัน เป็นจากตั้งวงดื่มของชายหนุ่ม 4-5 คน ภาพจับไปที่ขวดสุราที่มีอยู่ครั้งหนึ่ง พร้อมกับเสียงจากสมาชิกหนึ่งในวงว่า “..หมดไปครั้งนึงแล้ว !” จากนั้นเพื่อนร่วมวงอีกคนกล่าวแก้ขึ้นว่า “มองโลกในแง่ดีหน่อยสิเพื่อน ยังเหลืออีกตั้งครึ่ง !” ตามด้วยเสียงเฮจากทั้งทีม พร้อมกับการสรรเสริญต่อไป

Growth Mindset

มีการกล่าวถึงปัจจัยจำเป็น ของผู้ที่ประสบความสำเร็จ จากทักษะ 2 กลุ่มใหญ่ คือ **Hard** และ **Soft Skill** จะเรียกว่าเป็น ศาสตร์และศิลป์ ก็ได้

คุณสมบัติสำคัญข้อหนึ่งของ Soft Skill คือ Growth Mindset ด้วยแนวคิดที่ว่า ความสามารถของคนเรานั้น **เปลี่ยนแปลง เจริญเติบโต** ได้ตลอดเวลา

ผู้ที่มีมุมมองเช่นนี้ จะกล้าฝ่าฟันเรื่องยาก ๆ **มองว่า อุปสรรคไม่ใช่ปัญหา** แต่เป็นโอกาสที่จะลองสิ่งใหม่ กล้าล้มเหลว เพื่อเรียนรู้ พยายามพาตัวเองออกจากกรอบเดิม ค้นหาสิ่งที่ดีกว่า และเชื่อว่าสิ่งใหม่นั้นจะดีขึ้นเรื่อย ๆ

แม้คนเราอาจมีพรสวรรค์ความถนัดแตกต่างกัน แต่ทุกคน พัฒนาได้ **ผ่านการเรียนรู้ ฝึกฝน ไม่ยอมแพ้** ไม่มีอะไรที่อยู่เกิน ความพยายามและความมุ่งมั่นตั้งใจ

ระหว่างเส้นทาง ประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา น้อมรับ คำแนะนำวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดอยู่ที่ **ประสบการณ์ระหว่างทางเดิน**

มีคำที่นำมาเปรียบเทียบสะท้อนถึงทัศนคติเช่นนี้ คือไม่ เป็นคนประเภท **‘น้ำเต็มแก้ว’** ทำให้มีช่องว่างให้สามารถเติมอะไร เข้าไปได้อยู่เสมอ

ผู้ที่มีส่วนทำให้แนวคิด Growth Mindset ได้รับการกล่าวถึง ในวงกว้างผู้หนึ่งคือ **Satya Nadella** จาก Microsoft ที่เพิ่งมาเยือน ประเทศไทยไม่นานนี้

หลังจากรับตำแหน่ง CEO **การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม องค์กร** ในเรื่อง Growth Mindset คือสิ่งที่เขาให้ความสำคัญเป็น ลำดับต้นและเป็นสิ่งเกื้อหนุนสำคัญต่อการเติบโตของ Microsoft อย่างแข็งแกร่งในปัจจุบัน

Fixed Mindset

กรอบความคิดแบบจำกัด หรือ Fixed Mindset คือ ความเชื่อว่าตัวเองและสิ่งแวดลอมอื่น ถูกกำหนดตายตัวมาอยู่แล้ว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ความคิดนี้จะทำให้ **หลีกเลี่ยงความท้าทาย** ไม่ชอบความลำบาก เลิกล้มความตั้งใจง่าย ไม่ใส่ใจคำชี้แนะตักเตือนที่มีประโยชน์

ทีมวอลเลย์บอลหญิงไทยที่อยู่ในกลุ่ม TopAsia หากย้อนหลังกลับไป 20 กว่าปีก่อน การก้าวขึ้นสู่ระดับโลกคงเป็นสิ่งเกินความคาดหมายของคนจำนวนมาก **ตามกำแพงจำกัด** ที่สร้างขึ้นมาจากสรีระส่วนสูงที่เสียเปรียบคู่แข่งและความเชื่อว่ากีฬาประเภททีมของไทย ขึ้นไปถึงระดับโลกไม่ได้หรอก

แต่โชคดีที่เราที่มีผู้ฝึกสอนและนักกีฬา **กล้าทำลาย Fixed mindset** ตั้งเป้าหมายอันท้าทายที่มียังไม่เคยไปได้ถึง และได้ผละกำลังเดินหน้าไป จนต่อกรกับทีมระดับโลกทุกทีมได้ในปัจจุบันนี้

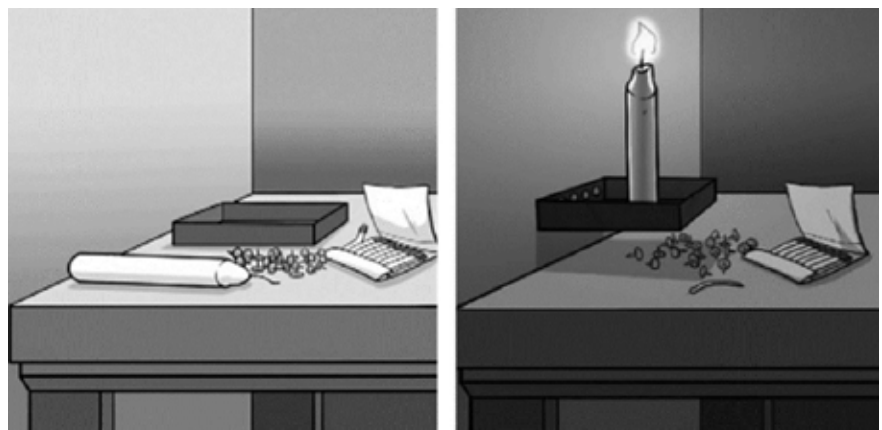
บุคคลอีกลักษณะหนึ่งที่อาจกลายเป็น Fixed Mindset ด้วยคือ **Perfectionist** มนุษย์สมบูรณ์แบบ ทำสิ่งใดก็ต้องทำให้ดีที่สุดเสมอ มีความคาดหวังในตนเองสูง

เบื้องตันฟังดูก็น่าจะเป็นสิ่งดี แต่เพื่อความสมบูรณ์แบบทำให้บางครั้งคิดมากเกินไปก่อนจะลงมือทำ กลายเป็นผนังขวางกั้น **การปฏิบัติจริง** จนกระทั่งโอกาสผ่านเข้ามา แล้วก็ผ่านเลยไป

อีกเรื่องหนึ่งที่เล่ากันแพร่หลายคือ **'ช่างล่ามไซ'** โดยสิ่งที่ล่ามไว้แต่ที่จริงแล้ว กลับไม่ใช่ไซแต่เป็นกรอบความคิด ที่ยึดติดไว้ตั้งแต่ยังเล็กต่างหาก ที่พันธนาการตนเองว่าไม่มีผละกำลังพอจะสลัดหลุดออกจากไซนี้ไปได้

Fixed Mindset และ Creativity

มีการทดลอง **Candle Problem**¹ ด้วยอุปกรณ์วางอยู่บนโต๊ะ คือ หนวด 1 กล่อง ไม้ขีดไฟ 1 กลัก และเทียนไข 1 เล่ม ภารกิจที่ให้ผู้เข้าร่วมแก้ปัญหาคือหาวิธีนำเทียนไขไปติดบนผนัง โดยที่สามารถจุดเทียนได้ตามปกติและนำตาเทียนต้องไม่หยดลงบนโต๊ะ

ภาพจาก https://www.researchgate.net/figure/Dunckers-Candle-Problem-and-solution_fig1_319197731

ผู้ทดลองส่วนใหญ่พยายามใช้อุปกรณ์ **ตามความคุ้นเคย** เช่น ใช้หนวดปักเทียนกับผนัง หรือจุดเทียนแล้วใช้ขี้ผึ้งที่ละลายติดบนผนัง ซึ่งทั้ง 2 วิธีใช้ไม่ได้ผลการทดลองพบว่า 3 ใน 4 ไม่สามารถทำได้ภายในเวลา 2-3 นาที

คำเฉลย คือ เทหนวดทั้งหมดออกออกจากกล่อง ใช้หนวดปักกล่องเปล่าติดเข้ากับผนัง จากนั้นจึงจุดไฟแล้ววางเทียนบนกล่อง

คนทั่วไปมักแก้ปัญหาไม่ได้ ค่อยๆ เพราะความคุ้นชินกับหน้าที่ของกล่องตามปกติ **เป็นกรอบจำกัดปิดกั้น** ทำให้มองไม่เห็นประโยชน์อย่างอื่นของกล่องที่เอาไปใช้งานได้

สิ่งที่น่าสนใจคือ เมื่อมีการทดลองที่ทำเหมือนเดิมทุกอย่าง เพียงแต่คราวนี้ **แยกกล่องกับหนวดออกจากกัน** ไม่เกี่ยวข้องกัน ตั้งแต่ต้น ผลที่ได้เป็นอย่างไร? ไซ่ครับ ผลลัพธ์ที่ได้ดีขึ้นกว่าเดิมมาก

นอกจากนั้น การทดลองเดียวกันนี้ **เมื่อทำกับเด็กเล็ก** ได้ผลที่ดีกว่าผู้ใหญ่ เพราะกรอบความคิดยึดติดของเด็กยังไม่แน่นอนเหมือนผู้ใหญ่²

ด้วยบทพูดสั้น ๆ ในโฆษณาที่ผมเปิดหัวเรื่องไว้ สะท้อนให้เห็นว่าเราสามารถเลือกได้ว่าจะมองไปยังส่วนที่พร่องไปแล้ว หรือมองไปที่ส่วนที่ยังเหลืออยู่ เพียงเปลี่ยนจากการพูดว่า **"ทำไม่ได้เพราะว่า..."** มาเป็น **"เราทำได้ถ้า..."** กรอบความคิดที่มาจาก **'มุมมอง'** ที่มีต่อสิ่งรอบตัว เป็นสิ่งจูงใจและมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เราทำ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เราเองเป็นผู้กำหนดได้ว่าจะย่ออยู่กับที่เดิม (Fix) หรือจะเป็นการเติบโตพัฒนา (Grow) ครับ

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Candle_problem

² จากหนังสือ Elastic วิชายืดหยุ่น โดย Leonard Mlodinow